

i arcybiskup Józef Gawlina. Autor fotografii zdobiącej okładkę książki ujął ich zaangażowanych w dialog, gdy zstępują ramię w ramię z majestatycznych schodów Polskiego Cmentarza Wojennego na Monte Cassino.

Ks. Sebastian Krzyżanowski
Dyrektor Archiwum Diecezji Opolskiej

Wiktoria K o l e s n y k, *Słownik biograficzny znanych i zasłużonych Polaków w historii regionu winnickiego na Ukrainie*, Winnica: WMGO Rozwytok 2007, ss. 1008, ilustracje [В. Колесник, Відомі поляки в історії Вінниччини. Біографічний словник, Вінниця: ВМГО Розвиток 2007].

W 2007 r. w Winnicy na Ukrainie ukazała się bardzo interesująca, nie tylko na skalę regionalną, ale i krajową, praca naukowa autorstwa Wiktorii Kolesnyk, zawierająca zbiór biografii znanych Polaków związanych z historią regionu winnickiego. Autorka tej obszernej publikacji, liczącej ponad tysiąc stron, jest pracownikiem Winnickiego Obwodowego Muzeum Krajoznawczego i od lat zajmuje się problematyką polonijną w danym regionie. Książka jest owocem ponad dziesięcioletniej pracy i poszukiwań W. Kolesnyk w różnego rodzaju archiwach, bibliotekach i instytucjach naukowych. Słownik biograficzny wydano nakładem autorki i wydawnictwa Winnickiej Miejskiej Społecznej Organizacji „Rozwytok” przy współudziale Winnickiego Obwodowego Muzeum Krajoznawczego, Winnickiej Obwodowej Uniwersalnej Naukowej Biblioteki im. K. A. Timiriaziewa oraz Towarzystwa Krajoznawczego „Podillia”. Niestety, tak cenne wydanie ukazało się w nakładzie jedynie 500 egzemplarzy.

Omawiany słownik biograficzny – jak zaznaczyła we wstępie autorka – jest pierwszym tego rodzaju dziełem na Ukrainie. Zawiera ponad 530 obszernych biograficznych opisów osób polskiego pochodzenia lub spolonizowanych przedstawicieli innych narodowości, spośród znanych i wybitnych działaczy polskiego życia politycznego, społecznego, kulturalnego i religijnego związanych z historią regionu winnickiego w różnych okresach jego dziejów. W. Kolesnyk podkreśliła jednak we wstępie, że słownik nie objął wszystkich znanych Polaków związanych z danym regionem i badania nad tą problematyką pozostają nadal w polu jej zainteresowań naukowych. Ogromną wartością danej pracy jest to, że autorka starała się w miarę obiektywnie i bezstronnie podać informacje na temat poszczególnych postaci przedstawionych w słowniku. Celem twórcy tego dzieła naukowego było również poprzez przedstawione personalia stworzenie bardziej obiektywnego obrazu przeszłości regionu winnickiego i roli, jaką odegrali Polacy na tych ziemiach. To niewątpliwie stanowi o wyjątkowości danej publikacji. Lektura książki pozwala na stwierdzenie, że autorce udało się zrealizować wspomniane zamiary.

W. Kolesnyk wykorzystwała w dużej mierze materiał przedstawiony przez podobne polskie, ukraińskie i rosyjskie publikacje. Na przykład w przeważającej części biografii sięgnęła do fundamentalnego opracowania w Polsce – *Polskiego słownika*

biograficznego. Ponadto ważne miejsce wśród źródeł miały różnego rodzaju biografie, wspomnienia, prace krajoznawcze i prasa. Dodatkowo wiele opisów biograficznych zostało uzupełnionych i poszerzonych przez materiały i źródła odnalezione w zasobach Państwowego Archiwum Obwodu Winnickiego, Winnickiego Obwodowego Muzeum Krajoznawczego oraz Winnickiej Obwodowej Uniwersalnej Naukowej Biblioteki im. K. A. Timiriaziewa.

Dokładna struktura i treść słownika zostały omówione we wstępie danej publikacji (s. 3-4). Poszczególne biogramy umieszczono alfabetycznie, po każdym z nich podano bibliografię i najważniejsze źródła. Specyfiką przedstawianego słownika biograficznego jest to, że autorka, o ile to było możliwe, starała się w jak największym zakresie omówić i opisać wydarzenia, które łączyły poszczególne postacie z historią regionu winnickiego. Wiele haseł w słowniku wzbogacono materiałami ilustracyjnymi, przedstawiającymi daną osobę, jej rodzinę, posiadłość, tytułowe strony dzieł, autografy itp. Lekturę znacznie ułatwiają zamieszczone tu spisy: skrótów literatury wykorzystanej w opisach bibliograficznych, skrótów nazw periodyków, zagranicznych czasopism wspomnianych w słowniku, ogólny spis skrótów oraz znaków i symboli używanych w publikacji (s. 5-19). Z kolei na końcu pracy autorka sporządziła krótki słownik opisowy (s. 897-922), który wyjaśnia trudne i niezrozumiałe dla zwykłego czytelnika wyrazy i znaczenia, oraz dokładny indeks osób i nazw geograficznych (s. 923-1007). Na szczególną uwagę zasługuje również krótki zarys historyczny dziejów Polaków w danym regionie, który poprzedza właściwą treść słownika (s. 20-26).

Słownik biograficzny znanych i zasłużonych Polaków w historii regionu winnickiego jest unikalną i wyjątkową publikacją, która na przykładzie jednego regionu Ukrainy pokazuje, jak znaczący wkład wnieśli Polacy w rozwój tych ziem, kraju i narodu ukraińskiego. Ważny jest również ten fakt, że wspomniana praca, napisana w dostępnym i zrozumiałym dla zwykłego ukraińskiego czytelnika języku, tworzy pozytywny wizerunek polskiej społeczności na ziemiach Ukrainy. Tego rodzaju publikacje powinny znaleźć się we wszystkich ważniejszych bibliotekach nie tylko na Ukrainie, ale i w Polsce.

Witalij Rosowski
Instytut Badań nad Polonią
i Duszpasterstwem Polonijnym KUL